

ยุคกลาง

Middle Ages หรือ Medieval Ages

เริ่มตั้งแต่ ค.ศ.376 อาณาจักรโรมัน(ตะวันตก)อ่อนแอ ยุโรปตกอยู่ในภาวะ
วุ่นวาย จนได้ชื่อว่ายุคมืดแห่งพุทธิปัญญา **(Dark Ages)**ช่วงค.ศ. 375 — 500
สาเหตุสำคัญที่ทำให้โรมันเสื่อมอย่างรวดเร็ว คือ การรุกรานของอนารยชนเผ่า
เยอรมัน ซึ่งมีด้วยกันหลายเผ่า ซึ่งกระจายกันอยู่ในพื้นที่อันกว้างใหญ่ของ
จักรวรรดิโรมัน เช่น แฟรงก์(ตั้งอาณาจักรในฝรั่งเศส) อาเลมันนี กอท
แวนดัล และแซกซัน

เผ่ากอท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ วิซิกอทและออสโตรกอท เริ่มเข้าโจมตี
โรมัน ในค.ศ. 410 และค.ศ. 476 ก็ยึดกรุงโรมได้ นายพลโอโดวาการ์ ถอด
จักรพรรดิองค์สุดท้ายของโรมันออก แล้วตั้งตนขึ้นเป็นใหญ่

- พวกเยอรมันไม่คุ้นเคยกับการมีชีวิตรอยู่ในเมือง แยกย้ายกันอยู่ตามหมู่บ้านที่ห่างไกลกัน มักสร้างบ้านด้วยไม้ซุงหลังคามุงหญ้า จึงไม่ดูแลสิ่งๆที่โรมันสร้างไว้ไม่ว่าจะเป็นถนน ถนนทางศิลปะ วรรณกรรม หรือตำรับตำราต่างๆ
- การขาดแคลนผู้นำที่เข้มแข็งเพื่อควบคุมเผ่าต่างๆ ใ้ยุติการสู้รบ การไร้ระเบียบของสังคม ทำให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างยากลำบากและอันตราย
- เกิดการขอความคุ้มครองจากผู้ที่มีอำนาจหรือหัวหน้าเผ่า เพื่อจะได้รับความปลอดภัย
- เกิดระบบฟิวดัล(**Feudalism**)ขึ้น เป็นการผสมผสานกันของวัฒนธรรมคลาสสิกของกรีกและโรมัน วัฒนธรรมเผ่าเยอรมัน และวัฒนธรรมคริสต์ศาสนา
- ระบบฟิวดัลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินหรือ**เจ้า(Lord)**และ**ข้า(Vassal)**ซึ่งเป็นผู้อยู่ในใบบุญช์ของเจ้า อาจจะเป็นอัศวินหรือพระก็ได้ ซึ่งจะมีลักษณะลดหลั่นกันลงมาเป็นทอดๆ จากกษัตริย์ ขุนนาง สู่ระดับล่างลงไปเรื่อยๆ
- โดยเจ้าของที่ดินจะมีคฤหาสน์หรือแมนเนอร์ของขุนนางแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย ชาวนาและที่พัก วัด พระ ทู่นา ป่าไม้ โรงสี ร้านค้า ฯลฯ

- ชนชั้นปกครอง เป็นกลุ่มนักรบ ตั้งแต่อัศวินจนถึงขุนนางชั้นสูง
- เป็นกลุ่มคนจำนวนไม่มากแต่มีอำนาจ แต่มั่งคั่งหรูหรา ฟูมฟัก และ สืบทอดตำแหน่งตามสายเลือด
- ส่วนสามัญชนเป็นเกษตรกร บางส่วนเป็นชาวนาอิสระ ซึ่งก็มีน้อย แต่ ส่วนมากเป็นทาสติดที่ดิน และต้องเป็นไปตามสายเลือด ต้องทำงาน หนัก มีชีวิตที่ยากไร้ จึงนิยมไปพบปะสังสรรค์กันที่วัด
- พระจึงมีบทบาทต่อการสร้างทัศนคติให้กับสังคม

- ยุโรปสมัยกลาง ถือเป็นยุคที่คริสต์ศาสนาเรืองอำนาจ ระบบฟิวดัลขยายอิทธิพลอย่างกว้างขวาง
- การเกิดและขยายตัวของศาสนาคริสต์ ทำให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาต่อประชาชนทั่วไป รวมทั้งหัวหน้าเผ่าต่างๆ ของเยอรมันก็ค่อยๆ หันมานับถือศาสนาคริสต์ด้วย ทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับศาสนาและวัฒนธรรมโรมันเดิม
- ทักษะในการใช้ชีวิตคือ มุ่งสู่จุดหมายทางศาสนา คือ พยายามใช้ชีวิตในโลกนี้เพื่อเป็นวิถีสู่โลกหน้า

- ประเทศที่เคยเป็นจักรวรรดิโรมันมาก่อน ก็ค่อยๆ กลายเป็นอาณาจักรย่อยของอนารยชน และเป็นต้นเค้าประเทศต่างๆ ในยุโรปปัจจุบัน เช่น

- Visigoth = สเปน
- Lombard = อิตาลี
- Anglo – Saxon = อังกฤษ
- Frank = ฝรั่งเศส

ศิลปกรรมแบ่งออกเป็น

- 1. สมัยของการอพยพ ก่อนค.ศ. 375 — ค.ศ.500
- 2. สมัยราชวงศ์เมโรวินเจียน ค.ศ.500 — 750
- 3. สมัยราชวงศ์แคโรลินเจียน ค.ศ.750 — 900
- 4. สมัยราชวงศ์ออตโตเนียน ค.ศ.900 — 1000

1. ศิลปะสมัยการอพยพ

- ผลงานที่พบเป็นหลักฐานที่ขุดได้จากสุสานและในที่เก็บสมบัติกระจายทั่วไปในยุโรป เช่น สเปน อังกฤษ เป็นงานช่างฝีมือของพวกอพยพที่ทำขึ้นเพื่อใช้งาน มีขนาดเล็ก สามารถนำติดตัวได้ จำพวกเครื่องประดับซึ่งมีความสามารถด้านลงยาสีหรือคร่ำซงเน่ (Cloissione)
- รูปแบบและฝีมือยังคงเป็นแบบ Primitive คือ ลวดลายเรียบง่ายไม่ซับซ้อน เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง ลายจุด กากบาท ส่วนใหญ่ดัดแปลงมาจากรูปสัตว์จึงเรียก Animal Style

หุกระเป๋ (Purse Cover)

เทคนิคลงยาสีหรือคร่ำซงเน่ (**Cloissione**) คือการใช้แผ่นทองมาชุดให้เป็น
ลวดลายนำหินโกเมนมาบดใส่ลงในร่อง เป่าด้วยไฟให้หินละลายติดแผ่นโลหะ
แล้วเคลือบ(**enamel**) ค.ศ. 625-633 อังกฤษ

หูกกระเป๋า (Purse Cover)

เข็มกลัด ทำด้วยทองคำ ลงยาสี
ศว.ที่ 6

หัวเรือสลักไม้รูปสัตว์ ผูกถวดยาวให้
สอดคล้องกับสัตว์ เรียก **Animal Style**
จากซากเรือที่ขุดพบกรุงออสโล นอร์เวย์
คศ. 825 สูง 5 ฟุต

หัวเรือสลักไม้รูปสัตว์ กรุงออสโด
นอร์เวย์ สูง 5 ฟุต

Crucifixion (ปกคัมภีร์)
บรอนซ์คุนลาย
(รูปการตรึงกางเขน)
ศตวรรษที่ 8 จากเยอรมัน

2. ศิลปะสมัยราชวงศ์เมโรวินเจียน

- ผู้นำที่สามารถคือ โคลวิส (ค.ศ.466 — 511) ซึ่งหันมานับถือศาสนาโรมันคาทอลิก ค.ศ.496 สถาปนาตนเองเป็นปฐมราชวงศ์ ตีวิชิกอธแตกยึดสเปนและฝรั่งเศสตอนใต้ได้
- ศิลปกรรมคือ วัด , บาซิลิกา นอกนั้นไม่เด่นนัก การตกแต่งยังเป็นแบบฉุนลายและลงยาสี

3. ศิลปะสมัยราชวงศ์แคโรลินเจียน

- ผู้นำที่สำคัญในราชวงศ์คือ กษัตริย์ชาร์ลมานต์ (Charlemagne)
- ค.ศ.768 — 814 ได้รวบรวมให้อาณาจักรของพวกเขาแฟรงก์มีอำนาจสูงสุดในขณะนั้น
- ค.ศ.800 ได้ทำสงครามปราบกบฏ ป้องกันสันตะปาปา จนได้รับการยกย่องด้วยการสวมมงกุฎให้ในโบสถ์เซนต์ปีเตอร์ เทียบเท่าจักรพรรดิโรมันในอดีต
- หลังผ่านพ้นสมัยพระองค์ อาณาจักรเสื่อมลงอย่างรวดเร็วจนเกิดการแบ่งอาณาจักรเป็น 3 ส่วนคือ

- 1. ชาร์ล "ศิรยะล้าน" ได้แฟรงก์ตะวันตก หรือฝรั่งเศส
- 2. หลุยส์ "ชาวเยอรมัน" ได้ประเทศเยอรมันปัจจุบัน
- 3. โดเธร์ ได้ดินแดนคั่นระหว่าง 2 ประเทศปัจจุบัน

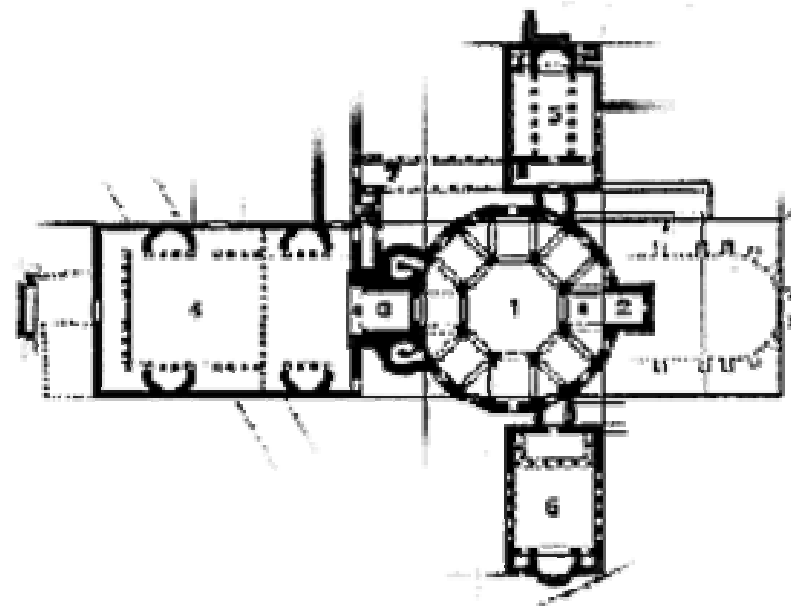
จักรพรรดิชาร์ลมานน์ ค.ศ. 768
ขณะอายุได้ 46 ปี

ภายในพระราชวังของชาร์ลมานน์
ค.ศ.792 — 805 เมืองอาเชน
(Aachen) เยอรมัน

แปลนพระราชวังชาร์ลมานย์

บัลลังก์ของกษัตริย์ชาร์ลมานน์

จิตรกรรมและภาพประกอบปกคัมภีร์

- ในสมัยนี้มีการเก็บสะสมตำราต่างๆ ทั้งจากอิตาลีและไบแซนไทน์ รวมทั้งเขียนภาพปกคัมภีร์
- การเขียนภาพมีลักษณะแบบเดียวกับสมัยโรมัน คือ เขียนแบบเร็วๆ ที่ขรุขระ รอยพู่กันแบบภาพเขียนโรมัน
- นิยมเขียนภาพเซนต์แมธีว เซนต์มาร์ค เซนต์ลูค และเซนต์จอห์น ซึ่งต่างก็เป็นผู้เขียนประวัติ 4 เล่มของพระเยซู

ปกคัมภีร์ชื่อ

The Lindau Gospels

ค.ศ.870

ทองและหินมีค่า

ขนาด 13 $\frac{3}{4}$ X 10 $\frac{1}{2}$ นิ้ว

สกุลช่างหลวง
(Palace School)

ภาพประกอบคัมภีร์เวียนนา
รูปเซนต์ แมทธิว
กำลังบันทึกคำสอน
ของพระเยซู
จากหนังสือสวดมนต์
ของจักรพรรดิซาร์ลมานย์
ค.ศ.800 — 810
พบบนพระศพ
จักรพรรดิออตโตที่ 3
แห่งอาเดิน

สกุลช่างหลวง

เขียนภาพด้วยความแม่นยำ
คล่องแคล่ว แน่นอน

การจัดองค์ประกอบของภาพ
คล้ายกับมองผ่านหน้าต่าง

St.Mathew จารึกคัมภีร์

ค.ศ.816 — 835 โดยช่างหลวง
(Palace School)

ขนาด 10 X 8 นิ้ว

St. Mark ปกคัมภีร์ The Gospel
Book of Archbishop Ebbo of
Reims ค.ศ.816 — 835 ฝรั่งเศส
เทคนิค colour – washed pen
drawing
(เขียนเส้นระบายสีน้ำทับ)
ขนาด 10 x 8 นิ้ว

St.Mathew จาริกคัมภีร์
ค.ศ.816 — 835 โดยช่างหลวง
(Palace School)
ขนาด10 X 8 นิ้ว

4. สมัยออตโตเนียน

เมื่อราชวงศ์แคโรลินเจียนเสื่อมลง เกิดการรุกรานโดยกลุ่มชนต่างๆ อีกหลายครั้งเช่น มุสลิมโงมตีซิซลีและภาคใต้ของอิตาลี ไวกิงโงมตี ชายฝั่งฝรั่งเศส สเปน และอังกฤษ จนเมื่อชาตึรุกรานตั้งเมืองเสร็จจึงยุติ

เมื่อค.ศ.919 พวกแฟรงค์ตะวันออกซึ่งเรียกตนเองว่าเยอรมัน มีผู้นำราชวงศ์แซกซันเข้มแข็งเข้ามาปกครองหลายพระองค์ ที่สำคัญที่สุด คือ ออตโตมหาราช สามารถยกกองทัพเข้ายึดครองอิตาลีได้ระหว่าง ค.ศ. 951 — 961 และค.ศ.962 ทรงให้สันตะปาปาประกอบพิธีสวม มงกุฎจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ นับเป็นการฟื้นฟูจักรวรรดิโรมัน ขึ้นมาใหม่ โดยกษัตริย์เยอรมัน

ศิลปกรรมสมัยออตโตเนียน

- เป็นการผสมผสานของรูปแบบศิลปกรรมจากยุคต่างๆ ที่ผ่านมาเข้าด้วยกัน เช่น วัฒนธรรมแคโรลินเจียน และ โบแซนไทน์ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม
- สถาปัตยกรรม วัดเป็นแบบบาซิลิกา มีกำแพงหนาทึบ รูปทรงคล้ายป้อมปราการ
- ประติมากรรม นิยมงานหล่อด้วยสำริด รูปแกะสลักไม้พระเยซูตรึงกางเขน

วัด St. Pantaleon
เมืองโคโลน เยอรมัน ค.ศ.980

วัด St. Pantaleon

เมืองโคโลน เยอรมัน

ค.ศ.980

วัด St. Pantaleon
เมืองโคโลน เยอรมัน

ค.ศ.980

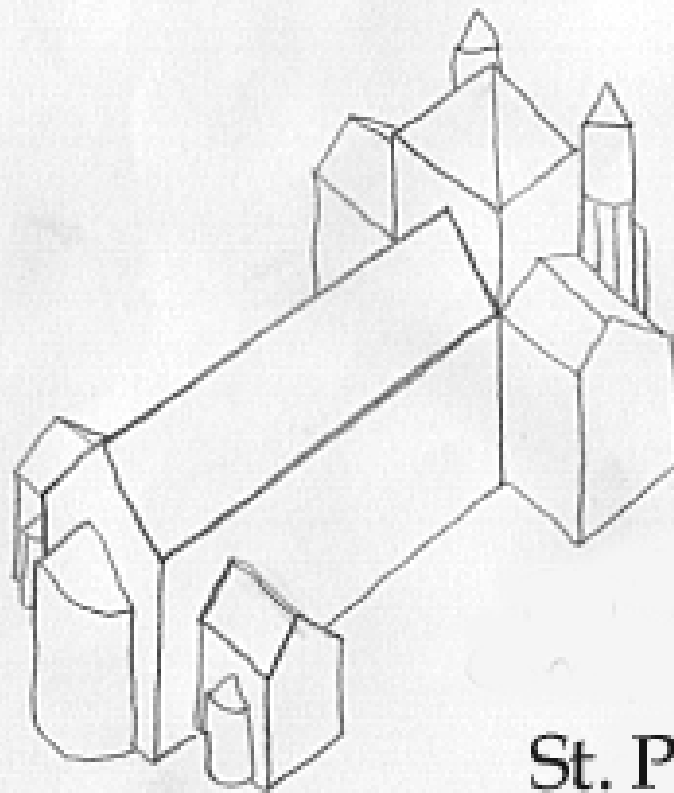

Fig.3
St. Pantaleon,
exterior elevation

ภายใน
วัดSt.Pantaleon

เมืองโคโลน

เยอรมัน

ค.ศ.980

The Gero Crucifix

ค.ศ.975-1000 ไม้แกะ

สูง 6 ฟุต 2 นิ้ว

โคโลน เยอรมัน

Adam and Eve Reporoached by The Lord , ประตูลำริด วัดฮิลเดไชม์

ค.ศ.1015 เยอรมัน

St. Luke จากคัมภีร์คำ
สอน The Gospel Book
of Otto
ที่ 3

ค.ศ.1000 เยอรมัน

Christ washing the Feet of Peter

จากคัมภีร์คำสอน

The Gospel Book of Otto 3

ค.ศ.1000 เยอรมัน

ภาคผนวก

ชุดอัศวิน ยุคกลาง

สถาปัตยกรรมยุคกลาง

(ภาพจำลอง)ปราสาทยุคกลาง

The End